

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
भारतीयविद्या पारंगत (एम्.ए.)- नियमित
परीक्षा: जानेवारी - २०२३
प्रथम सत्र
विषय: - प्राचीन भारतीय सामाजिक संस्था (19R1313)

दिनांक: ०५/०१/२०२३

गुण: ६०

वेळ: दु. २.०० ते ४.३०

सूचना :- (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. (२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र. १. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३६)
१. विद्यारंभासह तिथपासून पुढील संस्कारांविषयी सविस्तर लिहा.
  २. पितृसत्ताक आणि मातृसत्ताक कुटुंबव्यवस्थेचा तुलनात्मक आढावा घ्या.
  ३. प्राचीन भारतीय शिक्षणव्यवस्थेवर विवेचन करा.
  ४. आश्रमव्यवस्थेचे उद्दिष्ट आणि त्याची पूर्तता याविषयी लिहा.
  ५. प्राचीन भारतीय समाजव्यवस्थेची माहिती देणाऱ्या ग्रंथांविषयी लिहा.
- प्र. २. टीपा लिहा. (कोणतेही तीन) (१८)
१. जात्युत्कर्ष आणि जात्यपकर्ष
  २. अनुलोम आणि प्रतिलोम
  ३. शूद्र
  ४. ब्राह्मण
  ५. वैश्य
- प्र. ३. एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (०६)
१. ब्राह्म विवाह म्हणजे काय ते सांगा.
  २. आसुर विवाह म्हणजे काय ते सांगा.
  ३. दैव विवाह म्हणजे काय ते सांगा.
  ४. पैशाच विवाह म्हणजे काय ते सांगा.
  ५. आर्ष विवाह म्हणजे काय ते सांगा.
  ६. गान्धर्व विवाह म्हणजे काय ते सांगा.